

FRANSA'DA SOSYAL YARDIMLAR

Bircan REÇBER*

Makale Geliş Tarihi-Received: 17.09.2018
Makale Kabul Tarihi-Accepted: 08.04.2019

ÖZ

Devletlerin Anayasaları ve diğer düzenlemeleri itibarıyla benimsediği sosyal yardımlar, çeşitli şekillerde gerçek kişilere sunulmaktadır. Bu yardımların içeriğinin ideal oluşu, fazlalığı veya azlığı ilgili devletin ekonomik, hukuki, sosyal, kültürel vb. yapısıyla doğrudan ilintilidir.

Aşağıda Fransa Devleti için sunmaya çalıştığımız sosyal yardımların çeşidi ve verilme şekli, Fransa'nın gelişmişlik düzeyi ile ilgilidir. Çalışmada Fransa'nın sosyal yardım uygulamasının tercih edilmesinin sebebi, yazar olarak bizzat bu yardımların bazularından uzun süre yararlanmamdan kaynaklanmaktadır. Bu türden bir çalışmanın, özellikle Türkiye'deki sosyal yardımlar konusunda çalışanlara referans olma özelliği de bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile Yardımı, Engelli Yardımı, Sosyal Yardım, Sağlık Yardımı, Eğitim Yardımı.

JEL Kodu: Z

---

* Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Hizmet Uzmanı, Bursa/Türkiye.
recherb@uludag.edu.tr

SOCIAL AIDS IN FRANCE

ABSTRACT

Social aids adopted by the constitutions of states and other regulations are presented to the real persons in various ways. Ideal content, excess or shortage of these aids is related to the economic, legal, social, cultural etc. structure of states.

The type of social aids in France handled in the paper is related to the level of development of it. The reason why France's social aid practices are preferred is due to the fact that as a writer, I personally benefited from these aids. Such a paper could be a reference especially for those who are studying on social aids in Turkey.

Keywords: Family Allowance, Disability Assistance, Social Aids, Medical Care, Educational Aid.

JEL Code: Z

GİRİŞ

Fransa'daki sosyal yardımları makale konusu olarak seçmemizin nedeni, 1993-1997 yılları arasında Fransa'da bulunmamızdan kaynaklanmaktadır. Bilimsel bir makalede kişisel bir durumun aktarılması eleştiriye tâbi tutulabilir. Ancak, bir devletle veya bölgeyle ilgili yapılacak bir çalışmada, devletin veya bölgenin yazar tarafından görülmesi veya orda uzun süre kalınması (kişiye bağlı olmak kaydıyla), sağlıklı değerlendirmeleri beraberinde getirebilir.

Fransa'da bulunduğumuz yaklaşık dört yıllık süreç içerisinde, aşağıda sunmaya çalışacağımız sosyal yardımların önemli bir kısmından yararlandık. Öyle ki Fransız vatandaşı olmayan ancak Fransa'da çalışmak gayesiyle gelen yabancıların sisteme entegre edilmesinde önemli rol oynayan Fransızca'nın öğretildiği lisan merkezine, işçi statüsünde bulunmamamıza rağmen ücretsiz olarak kabul edildik. Bahsi geçen lisan merkezine kabul edilmemiz tamamen yasal prosedüre uygun olarak gerçekleştirildi. Bu merkeze yaklaşık dört yıl boyunca tüm hafta içi günleri (yarım gün) Fransızca'yı öğrenebilmek için devam ettik. Aslında bu uygulamanın bazı devletlerde ücretli olması nedeniyle, lisanı öğrenmeye çalışanlara önemli bir mali yük getirmektedir.

Lisan kursunun yanı sıra, evlilik bağı içerisinde dünyaya gelen çocuğumuz ile ilgili olarak doğum yardımı veya çocuğun sosyal güvenlik kapsamında hamilelik anından itibaren aldığı yardımlar da bu konuda önemli olmuştur.

Çalışmada Fransa'daki sosyal yardımlar genel olarak tanıtılmıştır. Aslında çalışmada beklenen veya ideal olanın Fransa'daki sosyal yardımlar ile Türkiye'deki sosyal yardımların karşılaştırılmasının gerekli olduğu söylenebilir. Fakat konunun genişliği ve makale boyutunu aşması nedeniyle, bu tür bir çalışmayı böyle bir formatta gerçekleştirmek mümkün olamamıştır.

Fransa'daki sosyal yardımlar, her ne kadar gruplara ayrılabilse de bir sosyal yardım alınmasının diğer sosyal yardımı almaya olanak sağladığını veya kısmen de olsa engellediğini söyleyebiliriz. Bu yardım çeşitlerini aşağıda genel olarak tanıtmayı amaçlarken, Fransa

Devleti Anayasa'sının 1. maddesinde belirtildiği gibi bu devletin sosyal niteliğini de tespit etmeye çalışacağız.

1. AİLE YARDIMI

Fransa'da aile yardımını veya yardımlarını genel anlamda sunduktan sonra doğum yardımı kategorisinde analık ve babalık yardımına değineceğiz.

1.1. Aile Yardımları

242

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Sosyal devlet olmanın gerekliliği kapsamında, aile yardımlarından yararlanacak kişiler belirlenmiştir. Belirtmek gerekir ki bu tür yardımlardan yararlanabilmek için Fransa Devleti vatandaşı olma zorunluluğu bulunmamaktadır. Bu hususta önemli olan kişinin ve ailesinin Fransa Devleti ülkesinde sürekli ve düzenli şekilde ikamet etmesi veya ikametgâh sahibi olmasıdır. Eğer kişi etkin bir işe ve en az bir çocuğa sahipse yine aile yardımından yararlanması mümkündür. Bazı aile yardımlarının yapılması hususunda kanıtlayıcı belgeler veya dokümanlar istenebilmektedir. Kişinin veya ailenin ikinci çocuğa sahip olması halinde özel nitelikte aile yardımının miktarı değişebilmektedir.

Çocuklar itibarıyla aile yardımının yapılmasında çeşitli şartlar veya koşullar benimsenmiştir (bkz., Damon, 2007: 1270-1277). Bu anlamda kişinin çocuğunun (öz çocuk, evlatlık, koruyucu aile kapsamındaki çocuk gibi) mali yönden giderlerini karşıladığı kabul edilmekte ve maddi yardım yapılmaktadır.

Ancak belirtmek gerekir ki bu konuda yaş sınırlaması da benimsenmiştir. Bir çocuk için ayda 918,35 Euro'yu geçmeyecek şekilde geliri varsa veya hiç çalışmıyorsa yirmi yaşına, tüm aile ve lojman yardımı için yirmi bir yaşına ve sabit/götürü ödenek yardımı için yirmi yaşına kadar belirlenmiş bir limit bulunmaktadır.

İkinci çocuğa sahip olunmasıyla birlikte aile yardımı başlamaktadır (bkz., Legendre, 2001: 79 vd.). Bu yardım, gelire ve çocuk sayısına göre değişmektedir. Sabit veya götürü ödenek üç çocuğa sahip olunduktan sonra yirmi yaşına kadar yapılmaktadır.

Fransa'da Sosyal Yardımlar

Aile takviyesi ödeneği yirmi bir yaşından küçük, üç yaş ve daha büyük en az üç çocuğun giderlerini karşılayan ailelere gelirleri doğrultusunda ödenmektedir. Aile destek yardımı, anne ve babası veya annesi ve babasından birisini kaybetmiş yetim çocuk için gelirlerine bakılmaksızın yapılmaktadır (https://www.familles-de-france.org/sites/default/files/PF_2017-09_allocationsfamiliales_complementfamilial.pdf, e.t. 22.01.2019).

Fransa'da genç çocuklara da yardım yapılmaktadır. Doğumundan itibaren öz çocuğa (bkz., Croutte vd., 2017: 99) veya evlatlık alınmasından itibaren yirmi yaşından küçük çocuğa gelirleri doğrultusunda evlatlık veya doğum yardımı yapılmaktadır. Bu husus, temel ödenek kapsamında da değerlendirilebilir (Darmont, 2001: 5; <https://www.caf.fr/sites/default/files/caf/751/Documents/GUIDE-PRESTA-DOM-2018.pdf>, e.t. 13.01.2019). Bu yardım, yine gelir doğrultusunda doğumdan başlayarak üçüncü doğum gününden önceki ayın sonuna kadar ödenmektedir (evlatlık alınan çocuk için yirmi yaş sınırı kapsamında evlatlık alınmasından itibaren üç yıl).

Ebeveynlerden birinin veya ikisinin üç yaşından küçük çocuklarıyla ilgilenmek gayesiyle işlerinden ayrılmaları veya yarı zamanlı çalışmaya dönmeleri halinde, çocuk eğitim paylaşımı yardımı yapılmaktadır (<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F32485>, e.t. 14.01.2019).

Altı yaşından küçük çocuğun bakımını sağlamak gayesiyle ehliyetli bir kişinin çalıştırılması veya bunun yerine küçük bir kreşe verilmesi yardımı (<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F345>, e.t. 19.01.2019) da yapılmaktadır.

Özel durumlara ilişkin yardımların yapıldığını da belirtmek gerekir. Bunlardan birisi engelli çocuğun eğitimi yardımudur. Bu tür yardımda gelir durumu dikkate alınmaksızın, yirmi yaş altı kişiye kendi konutunda veya özel bir eğitim kurumundaki bir yerden yararlanıyorsa burada hizmet verilmektedir (<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F14809>, e.t. 23.01.2019).

Fransa'da özel anlamda altı ile on sekiz okul yaşında olan her çocuk için gelir durumu dikkate alınarak okula dönüş yardımı da verilmektedir. Ebeveynlerin mevcudiyetinde gündelikçi yardımı da

yirmi yaşından küçüklerin mecburi ve desteğe bağlı bakımları söz konusuysa tatbik edilmektedir. Aileler tarafından karşılanan konut kiralalarının bir kısmı, aile konut (lojman) yardımı olarak da verilmektedir. Diğer yandan en az üç çocuğun bakımından sorumlu ve gelir durumuna bağlı olmak kaydıyla yeni bir konuta taşınacak ailelere taşınma yardımı da verilmektedir.

Her yılın Nisan ayında yenilenen bu maddi yardımlar için 01.04.2017-31.03.2018 tarihleri itibarıyla Euro cinsinden belirlenen miktarlara şunları örnek verebiliriz:

244

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

1. Aile yardımı çocuk sayısına ve gelire göre (iki çocuktan itibaren) en üst seviye olarak iki çocuk için 130,52 Euro, üç çocuk için 297,72 Euro, dört çocuk için 464,94 Euro;
2. Götürü yardım aylık 82,52 Euro;
3. Aile takviye ödeneği aylık 169,87 Euro (ailenin gelir durumuna göre artabilmektedir);
4. Aile destek yardımı 146,82 Euro (anne ve babası olmayan yetim için) ve 110,20 Euro (anne veya babası olmayan yetim için);
5. Evlatlık veya doğum yardımı 927,71 Euro (doğum) veya 1855,42 Euro (evlatlık). Götürü mahiyette sadece bir kez ödenmesi söz konusudur;
6. Temel ödenek ayda gelire göre 185,54 veya 92,77 Euro;
7. İşinden tamamen ayrılma halinde, çocuk eğitim paylaşımı yardımı ayda 394,06 Euro;
8. Bakıcıyı tamamen serbest seçme hususu için çocuğun yaşı ve gelir durumuna göre farklı miktar belirlenmektedir;
9. Engelli çocuğun eğitimi için ayda 130,51 Euro. Çocuğun engellilik derecesine, yardım ihtiyacının türüne veya ebeveynlerin yalnız olmalarına göre bu miktar artabilmektedir;

10. Okula dönüş yardımı çocuğun yaşına göre 265,91 ila 399,48 Euro arasında bir tutara denk gelebilmektedir;

11. Ebeveynlerin mevcudiyetinde gündelikçi yardımı eğer yararlanıcı, çift olarak yaşıyorsa 43,35 Euro. Ebeveyn tek ise 51,51 Euro;

12. Taşınma yardımı, sadece bir kere ödenmek kaydıyla, taşınmaya mahsus gerçekleşen gerçek harcamaya eşit olacak şekilde 978,82 Euro limiti içerisinde üç çocuk için ödenmektedir (çocuk başına 81.57 Euro);

13. Aile konut yardımı, gelir düzeyine, konutun yapısına, bulunduğu çevreye ve konutun kirasına göre aylık ödenmektedir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPag eId=4532>, e.t. 09.01.2019).

245

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

1.2. Analık ve Babalık Yardımı

Analık ve babalık yardımı, hamileliğin başlangıcından itibaren doğuma kadar olan kısmı kapsamaktadır. Babanın babalık iznini, annenin uyum iznini, doğum öncesi ve sonrası dinlenmeleri esnasında nakit olarak ödenen yardımlar da bu kapsamdadır.

Bu tür bir yardımdan yararlanabilmek için kişinin profesyonel bir iş yaptığını veya Fransa'da düzenli olarak ikamet ettiğini veya ikametgâh sahibi olduğunun kanıtlanması gerekmektedir. Hamilelik aşamasında muayene için gidilen hekime hamile olan kişi muayene ücreti ödemekte ve bu muayenenin yapıldığını gösteren belge, bu konuda yetkilendirilen yere verilmekte ve ödenen kısım beyan edilen hesap numarasına iade edilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki gerek konut yardımında gerek bu türden muayene ücretlerinde devletin belirlediği bir tavan fiyat bulunmaktadır. Bunun aşılması halinde, aşan kısım devletin yetkili kurumu tarafından ödenmemektedir.

Aslında doğuma ilişkin geri ödemelerin sağlık sigortası uygulamasıyla aynı olduğu söylenebilir. Fransa'da gerçek kişilerin yararlandığı sağlık sigortası kapsamında muayene olmaları halinde, muayene esnasında muayene ücreti ödenmekte ve kişi muayene olduğuna dair belgeyi sigorta kurumuna ilettiğinde, beyan ettiği hesaba bu ücret miktarı geri ödenmektedir. Bu anlamda doğum

sigortası, bir Euro sabit katılımı (sadece ilk iki ultrasonun yüzde yetmişi desteklenir) ve katkı payı uygulaması olmaksızın hamileliğe ilişkin zorunlu muayeneleri, hamileliğin altıncı ayının birinci gününden itibaren doğumu takip eden on ikinci güne kadar olan ilaçların ücretlerini kapsamaktadır. Diğer yandan bu kapsamda olan kişiler altıncı aydan itibaren, ilaçların getirilmesi, bunlarla ilgili işlemlerden doğacak ücretlerden ve bir Euro'luk sabit katkı payından da muaf olmaktadır.

246
IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Doğuma ilişkin kişinin işiyle ilgili tüm ücretlerinin/maaşının kesilmesi halinde kendisine nakit ödeme yapılmaktadır. Doğum iznine yönelik babanın da hak sahibi olduğunu ve çocuğun evlatlık olarak alınması halinde, günlük ödenek anne ve baba arasında paylaştırıldığını da belirtmek gerekir.

Doğum izinlerine ilişkin süre(ler) şu şekildedir:

- Doğumdan önce altı hafta ve doğumdan sonra on hafta olmak üzere toplam on altı hafta olmaktadır;
- En az sekiz hafta dinlenme zorunluluğu bulunmaktadır;
- Patolojik hamilelik durumunda, doğumdan önce ek mahiyette iki hafta dinlenme verilebilmektedir;
- Üçüncü çocuk ve diğerlerinin gelmesiyle birlikte dinlenme yirmi altı haftaya kadar uzatılabilmektedir (8 hafta doğum öncesi ve on sekiz hafta doğum sonrası);
- Çoklu doğum halinde, doğum öncesi süre on iki haftaya, iki çocuktan fazla doğum olmuş ise yirmi dört haftaya kadar izin verilebilmektedir;
- Çoklu doğumlarda doğum sonrası süre 22 hafta olarak belirlenmiştir;
- Doğumun öngörülen tarihinden önce altı haftadan fazla erken doğum gerçekleşmişse, normal doğumun öngörülen tarihinden önceki altı hafta ve erken doğum tarihinden itibaren altı haftayı aşan gün kadar doğum izni artmaktadır.

Babalık doğum izni, tekli doğumda on bir gün ve çoklu doğum (ikiz, üçüz gibi) meydana gelmişse on sekiz gündür.

Evlat edinme izin süresi, çoklu evlat edinme halinde on hafta ile yirmi iki hafta arasında değişmektedir. Daha önceden iki çocuğu olanlar evlat edinmeleri halinde on sekiz hafta izinden yararlanmaktadır. Eğer bu izin ebeveynler arasında paylaşılıyorsa, tek evlat edinmede on bir gün ve çoklu evlat edinmede ise on sekiz gün uzatılır.

Annelik, evlat edinme veya babalık gündelik ödenek miktarı, üç aylık sosyal güvenlik tavanı sınırı (9933 Euro) dâhilindeki doğum öncesi izninden önceki son 3 ayın ortalama ücretine eşittir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4533>, e.t. 07.01.2019).

2. SAĞLIK YARDIMI

Fransa'da sağlık yardımları da klasik bir sosyal devlet kriterine uygun düşmektedir. Bu anlamda hastalık sigortası olarak benimsenen uygulama, kişinin kendisini ve yasal olarak kendisinin üzerinden (eş, çocuklar gibi) bu haktan yararlanan kişileri kapsamaktadır. Bu kişiler muayene esnasında ödedikleri ücretleri, bu işle görevli kuruma belgeleriyle beyan etmeleri halinde, belirttikleri hesap numaralarına ücretleri geri ödenmektedir. Bu ödemeler, tıbbi malzemeler, sağlık giderleri, ilaçlar, ekipmanlar ve hastanede kalma masraflarını kapsamaktadır.

Sağlık yardımından yararlanabilme hususu, Fransa'da profesyonel bir işe veya düzenli ve yerleşik bir ikamet veya ikametgâha sahip olmaya bağlı olmaktadır. Sağlık imkânından yararlanacak onaltı yaşın üzerindeki her hasta, muayenesinde ve tedavisinde kendilerine rehberlik ve kişisel tıbbi dosyayı koordine edecek bir doktor seçmek zorundadır. Doktor tarafından verilen veya gerçekleştirilen tüm sağlık belgeleri itibarıyla hastanın ödediği muayene veya tedavi ücreti, prosedür gereği öngörülen oranda kendisine geri ödenmektedir.

Prensip olarak, giderin belirli bir kısmı sigortalıların sorumluluğunda kalmaktadır: bu kullanıcı veya katılım ücretidir. Hasta bakım sürecinin dışında ise katılım payının daha yüksek olması muhtemeldir. Ayrıca, herhangi bir muayene veya bir doktor

tarafından yapılan herhangi bir işlem için radyolojik ve laboratuvar tahlilleri için bir Euro'luk sabit katılım gerekli olmaktadır.

Fransa'da hekimlerin sosyal güvenlik kurumu ile akdettikleri sözleşmeler itibarıyla birinci kategoride yer alanların yirmi beş Euro olan muayene ücretlerinin yüzde yüzünü ilk etapta hasta ödemekte ve kendilerine yüzde yetmiş geri ödenmektedir. İkinci kategoride olan hekimler muayene ücretlerinde serbest olmakta ve devletin karşıladığı muayene ücreti yirmi üç Euro olmakta ve bu miktarın yüzde yetmiş geri ödenmektedir.

248
IJSI 12/1
Haziran
June
2019

İlaçlar açısından, sosyal sigortanın geri ödeme yapabilmesi için bu ilaçların geri ödeme listesinde olması gerekir. Ayrıca ilaçlara ödenen ücretlerin geri ödemesinde kullanım türüne göre farklılıklar olmaktadır. Yeri doldurulamaz ve pahalı olarak kabul edilen ilaçlar için yüzde yüz, önemli veya büyük sağlık hizmeti ilaçlar için yüzde altmış beş, orta derece sağlık hizmeti ilaçları için yüzde otuz ve zayıf sağlık hizmetleri için yüzde on beş geri ödeme yapılmaktadır.

Diğer yandan belirtmek gerekir ki Fransa'da üç aydan fazla kesintisiz olarak ikamet eden yabancı uyruklu kişiler¹, eğer illegal duruma düşerlerse (ikamet tezkeresinin kaybolması gibi), sağlık imkânlarından yararlanabilmektedir. İstisnai mahiyette, yabancıların Fransa'nın ülkesinden geçişleri esnasında öngörülme kaza ve hastalık durumunda Sosyal Yardım Bakanı'nın kişisel kararı ile kendilerine sağlık yardımı verilebilmektedir (bkz., Safon, 2017: 57).

Sosyal güvenlik, sigortalı veya sigortalı üzerinden yararlananlara hastanede yatmaları halinde teminata bulunmaktadır. Bu teminat, hastane tarafından sağlanan tüm hizmetleri içermektedir. Örneğin konaklama süresince gerçekleştirilen işlemlere karşılık gelen tıbbi ve cerrahi ücretler, ilaçlar, tahliller, muayeneler ve müdahaleler.

Bir kamu kurumunda veya anlaşmalı özel bir klinikte hastanede yatış durumunda, hastaneye yatış maliyetlerinin yüzde sekseni karşılanmaktadır. Bazı sigortalılar ve otuz birinci günden itibaren

---

¹ Fransa'da vatansız kişilerin sosyal yardım ve sosyal entegrasyon hakları için bkz., <https://matheo.uliege.be/bitstream/2268.2/2880/4/TFE-Marine-DALE-derni%C3%A8re%20version..pdf>, 11.01.2019).

yatan hastalar için bu oran yüzde yüzdür. Yüzde yüz teminat durumunda, sigortalı yatış günü günlük yirmi Euro (günlük psikiyatri koğuşunda on beş Euro) hastane ücreti ödenmektedir. Bazı kuruluşlar, sağlık sigortası tarafından teminatı geçen ücretleri talep edebilmektedir. Hasta tarafından kişisel olarak istenen ve teminat dışı olan (örneğin tek kişilik oda gibi) hizmetlerin ücreti, kişisel olarak karşılanmak durumundadır.

Sigortalı kişi², doktoru seçer (uzman veya genel). Genel anlamada yetkili olan hekim tarafından muayene yapılmakta ve gerekmesi halinde uzman bir hekime gönderilmesi ve hastaneye yatışı bu uzman hekim tarafından gerçekleştirilmektedir. Hekimini beyan etmeyen ve anlaşmalı hekimin dışında başka bir hekime muayene olan hastaya geri ödeme daha az yapılmaktadır. On altı yaşının altındaki kişiler için hekim beyanı zorunlu değildir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4534>, e.t. 06.01.2019).

3. SAKATLIK VEYA ENGELLİLİK YARDIMI VE EMEKLİLİK

Sakatlık durumu, uzun süreli tedaviyi de içerebilmektedir. Sakatlıkta (en az yüzde seksen sakatlık durumu), iş kazasında ve mesleki hastalıklarda duruma göre üçüncü bir kişinin yardımına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu durumda, hastaya yardımcı olmak üzere yardımcı olunan üçüncü kişi için ödenecek ücret sağlık sigortasından karşılanabilmektedir.

Engelli çocuğun bakımı ve eğitimi için üçüncü kişinin yardımına ihtiyaç duyulduğunda veya bu bakım ve eğitim pahalı olduğunda yardım yapılabilir. Ayrıca engelli kişilere ilişkin insani yardım, materyal yardımı (araç ve ikametine taşıma gibi) gibi destekleri kapsamaktadır. Diğer yandan yaşlıların temel ihtiyaçlarının karşılanması ve gözetlenmeleri gibi yardımların verilmesi de söz konusu olmaktadır.

---

² Özel sektörde istihdam edilen kişilere yönelik farklı bir uygulamanın olduğunu belirtmek gerekir (bkz., <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4535>, 04.01.2019).

Engelli çocuğa ilişkin aranan şartlar şunlardır: yirmi yaşın altında olması, engellilik oranının en az yüzde seksene tekabül etmesi, bu engellilik oranı yüzde elli ile yüzde yetmiş dokuz oranında ise engellilik oranına göre uzman bir kuruma giderek özel eğitim alması ve evde bakılması.

Eğer kişi altmış yaşından önce engelliliği mevcutsa ve en fazla yetmiş beş yaşına kadar engellilik yardım ödeneği yapılmaktadır. Koşulların yerine gelmesi kaydıyla, çocuklar ve yetişkinlerin de bu haktan yararlanmaları mümkündür.

250
IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Kişisel yardım altmış yaşından büyük olma, kendi konutunda oturma, kabul eden bir aile ile beraber yaşama, bir kurumda bulunma, Fransa'da düzenli bir şekilde ikamet etme, yaşamın temel gereksinimlerini yerine getirmek için yardıma ihtiyaç duyma ve sürekli gözetim altında bulunma gerekliliği kapsamında kendilerine otonom kişisel yardım yapılır.

Yukarıda belirttiğimiz üçüncü kişiden yardım alma, aylık 1107,49 Euro veya yıllık 13289,96 Euro olmaktadır. Bu miktar her yıl değişmektedir. Üçüncü bir kişinin yardımına müracaat için tamamlayıcı mahiyette yardım, kişinin/mağdurun olağan yaşamı içinde tek başına yapamayacağı genel işlerinin sayısına göre 553,73 Euro ile 1661,22 Euro arasında değişmektedir.

Engelli çocuk için eğitim ödeneğinin temel miktarı ayda 130,51 Euro'dur. Buna ek olarak, çocuğun engelliliği aile için özellikle ağır kısıtlamalar veya yükümlülükler getiriyorsa bu yardım artırılabilir. Çocuğunun bakımını tek başına üstlenen yalnız ebeveyn için bu miktar daha fazla olabilmektedir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageld=4537>, e.t. 27.12.2018).

01.07.1951 tarihinden önce doğanlar için emeklilik yaşı altmış olarak belirlenmiştir. 1955 yılından itibaren doğanlar için altmış iki yaşına ulaşıncaya kadar doğum yılına beş ay eklenerek yaş yükselmektedir.

Emeklilik maaşı ödenen primlere ve kariyer yaşına göre puanlanmaktadır. Yapılan ödemeler açısından normal emeklilik yaşı altmış beş ile altmış yedi arasındadır (<https://droit->

finances.commentcamarche.com/contents/1163-age-de-depart-a-la-retraite-en-2019, e.t. 12.12.2018).

4. ÖLÜMDEN KAYNAKLI YARDIM

Ölüme dayalı yardım kişinin ölümünden sonra, kişiyle bağlantılı ve gerekli şartlara sahip olmak kaydıyla yapılan yardım çeşidi veya maaş türüdür. Kişinin ölümünden sonra eşe veya eski eşe bağlanan emekli maaşının bir kısmı bu kapsamdadır. Kişinin ölümünden sonra eşinin emekli maaşını almak için gerekli şartları taşımaması halinde, gelir durumuna bağlı olarak dulluk ödeneği verilmektedir. Ölümden kaynaklı olarak ölen kişi açısından yakınlarına belirli miktarda yardım da yapılmaktadır.

Ölenin emekli aylığının alınabilmesi için ölen sigortalıyla evli olma şartı aranmaktadır. Bu anlamda kişinin ölümünden önce birlikte yaşayan kişi (*concubinage*) bu haktan yararlanamamaktadır. Bu haktan yararlanacak kişinin en az elli beş yaşında olması gerekmektedir. 2009 yılından önce kayıp veya ölüm halinde elli beş yaş azaltılabilmektedir. Ayrıca yararlanıcının tek başına yaşaması halinde yıllık gelirinin 20.550.40 Euro'yu ve birlikte yaşama halinde ise 32.880.64 Euro'yu geçmemesi gerekmektedir. Emeklilik maaşı hayatta kalan eşe, eşin emekliliğin başlangıç safhasında veya şartları doldurmasına rağmen emekli olmadan önce ölmesi halinde bile verilebilir.

Dulluk yardımı alabilmek için başvurudan önceki üç aylık gelirlerin 2278.28 Euro'yu veya aylık gelirin 759,43 Euro'yu geçmemesi, ölen kişinin ölmeden önce geçen yıllar içerisinde sürekli veya kesintili olarak en az üç ay yaşlılık sigortası ödemesini yapmış olması, en az elli beş yaşında olunması, başkasıyla birlikte yaşanılmaması (tekrar evlilik vb.) ve Fransa'da yaşanması (isteğe bağlı yaşlılık sigortası durumu hariç) gerekmektedir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4540>, e.t. 25.12.2018).

Ölüm yardımının yapılabilmesi için ölümden en az üç ay önce aşağıdaki durumlardan birisinin gerçekleşmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bunlar, ölüm gününde hastalık sigortası haklarının açılmasına olanak sağlayan mesleki bir işi kanıtlayan ücret belgesi, işsizlik tazminatı, en az yüzde 66.66 sakatlık oranı için mesleki

hastalık veya iş kazası durumundan yararlanma, malullük maaşından yararlanma haklarının devam ediyor olması şeklindedir.

Ölenin emekli maaşının yüzde elli dördü alınabilmektedir. Bu maaşı alan eş en az üç çocuğa sahipse yüzde on, yararlanıcı eğer emeklilik yaşına gelmişse ve aylık yardım geliri 860,08 Euro'yu geçmiyorsa yüzde 11,1 emekli maaşı artmakta ve en az bir çocuğa bakılıyorsa 97,07 Euro ayda fazladan alınmaktadır. Eğer ölen kişi birden fazla evlilik yapmışsa, emekli maaşı bu kişiler arasında evlilik süresine orantılı olarak paylaşılır.

252
IJSI 12/1
Haziran
June
2019

Eğer eş veya eski eş genel sigorta rejimine on beş yıl ödeme yaptığı kanıtlanıyorsa, emekli maaşı en az yıllık 3433,72 Euro olmaktadır. Eğer bu süre on beş yıldan az ise bahsettiğimiz bu miktar süreyle orantılı olarak düşmektedir. Hayatta kalan kişinin emekli aylığının miktarı yıllık 10.727,64 Euro'yu aşmamaktadır. Kişinin gelirinin değişmesi durumuna göre, bu emekli maaşı artmakta veya azalmaktadır.

Dul maaşının aylık net tutarı 607,54 Euro'dur. Gelir durumuna göre bu miktarın azalması olasıdır. Ücretli bir eğitim veya bir işe başlama halinde, belirli bir süre ve sınırdaki dulluk ödeneği ile elde edilen gelir biriktirebilir. Şartlar yerine getirildiği sürece en fazla iki yıl boyunca dulluk ücreti veya ödeneği alınabilmektedir (veya ölen eş elli veya üzeri bir yaşa sahipse elli beş yaşına kadar).

01.01.2015 tarihinden başlamak üzere, ölüm ödeneği miktarı, yıllık olarak ayarlanan toplu ödemeye karşılık gelmektedir. Sosyal güvenlik kurumu tarafından koşulların sağlanması ve gerekli başvurunun yapılması kaydıyla (bkz., <http://www.secuspm.com/portail/images/pdf/formulairedeces.pdf>, e.t. 04.01.2019) ödenen ölüm ödeneği 01.04.2017 tarihinden itibaren 3.415 Euro'dur.

5. AKTİF DESTEK YARDIMI VE DİĞER YARDIMLAR

Aktif destek yardımı veya gelirinden (*revenu de solidarité active*), işsizler veya çalışmasına rağmen geliri düşük olan kişiler yararlanmaktadır. Aktif destek yardımı, en az yirmi beş yaşında olanlar ile on sekiz ila yirmi dört yaşında olup belirli bir süre çalıştığını kanıtlayan veya ebeveyn olan kişileri kapsamaktadır.

Fransa'da Sosyal Yardımlar

Bu yardımdan yararlanabilmek için şu şartlardan birine sahip olmak gerekir: en az yirmi beş yaş, hamile olma, bir veya daha fazla çocuğa bakma, belirli bir süre çalıştığını kanıtlama, düzenli bir şekilde Fransa'da ikamet ettiğini veya ikametgâh sahibi olduğunu ispatlama. Ayrıca, Fransa Devleti vatandaşları veya İsviçre veya Avrupa Ekonomik Alanı Andlaşması'na taraf olan devletlerin uyrukları veya diğer devletlerin vatandaşı olup da Fransa'da en az beş yıldır düzenli ikamet edenler (özel durumlar hariç) bu haktan yararlanabilmektedir.

Ailenin veya ortak konutta yaşayan kişilerin bu yardım istemi yapılmadan önceki üç aylık ortalama gelirlerinin belirli miktarın üzerinde olmaması gerekmektedir. Bu anlamda yukarıda aktardığımız sosyal yardımların alınması halinde, kişiye yönelik bu yardım miktarları da değerlendirilmeye alınmaktadır.

Diğer yandan aktif destek yardımının dışında iş arayanlar, yaşlı kişiler ve engelli yetişkinler için yardım türleri bulunmaktadır. Bunlardan özel destek yardımı, işe dönüş yardımı hakları sona eren ancak iş arayan kişilere, önceki işlerinin belirli şartları altında ve gelirlerine göre verilmektedir. Diğer yardım türü yaşlı kişilere destek yardımı şeklinde isimlendirilmiştir. Az gelire sahip olan yaşlılara verilen yardımı kapsamaktadır. Ayrıca malullük ek yardım ödeneği de yaşlı kişi yardımı ve emekli maaşı alamayan ve önceki işinden dolayı elverişsiz konuma düşen kişilere verilmektedir. Engelli yetişkin yardımı ise konut harcamalarını karşılamak veya iş yapamamasından dolayı kişiye verilen bir tür sosyal yardım çeşididir. Diğer yandan iş kurmayı teşvik etmek gayesiyle iş prim yardımının da verildiğini belirtmek gerekir.

Özel destek yardımının günlük miktarı 16,32 Euro'dur. Malullük ek yardım ödeneği ve yaşlı kişilere verilen destek yardımı, kişinin gelirin ve aile yapısına göre değişmektedir. Engelli yetişkinlere verilen yardım da engel durumu, gelir gibi hususlara göre değişken olmaktadır. Eğer engelli kişinin hiçbir geliri yoksa, aylık yardım en fazla 810,89 Euro olmaktadır. İş desteği primi veya ödeneği, üç aylık periyotlarla hesaplanmaktadır. Bu ödenek, kalınan yerin yapısına ve son üç ayın gelirin bağlı olmaktadır (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4541>, e.t. 13.12.2018).

6. İŞE DÖNÜŞ YARDIMI

İşe/istihdama geri dönüş yardım ödeneği, işsizlik sigortası tarafından ücretlilere ödenmektedir. Bu yardım ödeneğinin alınabilmesi için kişinin kendi istediği dışında işinden ayrılmasını kanıtlayıcı belgeleri sunması gerekmektedir. Ayrıca iş bulmak için de iş başvurusunun ilgili kuruma yapılmış olması zorunludur.

İşsizlik maaşından veya ödeneğinden yararlanmak için:

254

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

- Yasal gerekçe ile işten ayrılma, iş sözleşmesinin sona ermesi, öngörülen iş süresinin bitmesi veya işten çıkarılmayla mesleki aktivitenin kesilmesi;
- Fiziki olarak iş yapmaya veya çalışmaya elverişli olmak;
- İş bulma kurumuna işsiz olduğunu bildirme ve bu konuda gerekli işlemleri tamamlamak;
- Belirli bir süre için sisteme kabul edilme (önceki yirmi sekiz ayda en az seken sekiz gün veya elli üç yaş ve üzeri işçiler için otuz altı ay öncesinden);
- İş aramaya ilişkin olumlu mahiyette işlemler yapma veya eylemlerde bulunmak;
- Emekli yaşına gelmemiş olmak;
- Makul istihdam/iş tekliflerini kabul etmek (iki makul iş teklifinin reddedilmesi halinde iş isteyen cezalandırılabilir).

İşe geri dönüş yardım miktarının bir kısmı brüt olarak günlük 11,84 Euro'ya, diğer bir kısmı referans günlük ücretin yüzde 40,4'üne denk gelmektedir. Bu miktar günlük referans ücretin yüzde 57'sinden az ve yüzde 75'inde çok olamamaktadır. Eğer işçi, yarı zamanlı çalışıyorsa, bu miktar düşmektedir. Ancak günlük net işsizlik ödeneği 28,86 Euro'nun altına düşmemektedir.

İş isteyen yardım ödemesi, elli yaşın altındaysa kontratının sona erme süresinin yirmi sekiz ay öncesinden, elli üç ve üstü yaş söz konusuysa son otuz altı aydan itibaren işlemeye başlamaktadır. Bu ödeme süresi seksen sekiz günden (dört aydan) az olamamakta ve kontratının sona erme tarihinde en az elli üç yaşındaysa, yedi yüz

otuz günü (iki yıl), elli üç ila elli beş yaş aralığında ise dokuz yüz on üç günü ve elli beş ve üstü yaşa sahipse bin doksan beş günü (üç yıl) geçememektedir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4543>, e.t. 11.01.2019).

7. YURTDIŞINDAKİ SOSYAL HAKLARDAN YARARLANMA

Fransa Devleti vatandaşları, Avrupa Birliği üyesi bir devletin ülkesine veya başka bir devletin ülkesine iş için giderlerse, Avrupa Birliği hukuku normlarına bağlı olarak sosyal güvenlik vb. (bkz., Karpenschif, 2015) ödemelerini burada yapabilmektedirler. Bu ödemeler Fransa'daki sosyal hakların ediniminde hesaba katılmaktadır. Diğer bir ifadeyle bu sosyal haklar, Fransa'ya transfer edilebilmektedir.

Bu anlamda Avrupa Birliği hukuku:

- Bahsi geçen yerlerde çalışanların Fransa'daki işçiyse sosyal güvenlik anlamında aynı haklara sahip ve aynı yükümlülüklerle muhatap olmasını;
- Fransa'daki ve diğer devletin ülkesindeki sosyal ödemelerinin ve çalışma sürelerinin Fransa'daki sosyal güvenlik haklarının verilmesinde (yukarıda açıklamaya çalıştığımız hesaplama, emeklilik, aile yardımı, sağlık giderleri yardımı, işsizlik yardımı vb.) birlikte dikkate alınmasını;
- Fransa'da ikamet edildiğinde orijin devletin sosyal güvenlik ödemelerini belirli şartlar altında alınmasını; garanti etmektedir.

Fransa Devleti vatandaşları kesin dönüş yaptıklarında, yurtdışında çalıştıklarını kanıtlayan belgeleri ilgili makamlara iletmeleri gerekmektedir. Bu bilgiler veya kanıtlar, kişinin Fransa'daki sosyal hakları veya yardımlarıyla birleştirilmektedir (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4544>, e.t. 15.01.2019).

8. KONUT YARDIMI

Yukarıda konut yardımına ilişkin kısmen de olsa gerekli bilgileri sunmuştuk. Bu anlamda kişinin konut yardımından yararlanabilmesi için öncelikle Fransa'da ikamet etmesi ve gerekmesi halinde oturma iznine sahip olması gerekmektedir. Elbette bunun yanı sıra kişinin sürekli olarak ikamet ettiği veya altı aydan fazla bir süreyle kaldığı bir konutunun da bulunması temel şart olmaktadır.

Konut yardımının alınabilmesi için sosyal güvenlik kurumuna gerekli tüm belgelerin (ekonomik, hukuki durum, aile yapısı, sosyal güvence vb.) sunulması zorunludur. Konut yardımı aynı zamanda yukarıda belirttiğimiz şu yardımların yapılmasını da kapsayabilir:

- Sağlık giderleri;
- Altmış beş yaşından itibaren yaşlı kişilere destek yardımı (diğer devletlerin vatandaşları için çalışma izni ile Fransa'da on yıldır ikamet şartı aranmaktadır);
- Yirmi yaşından emeklilik yaşına kadar olan engelli yetişkin yardımı;
- Lojman ve aile yardımları (gelir durumuna bakılmaksızın ödenen);
- Altmış yaşından itibaren özel veya kişiselleştirilmiş ödenek;
- Sakatlık destek yardımı (<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4545>, e.t. 17.01.2019).

SONUÇ

Fransa'da devlet tarafından sunulan yardımların önemli bir kısmı hak temellidir. Bu husus, Fransa Devleti Anayasası itibarıyla da teminat altına alınmıştır. 04.10.1958 tarihli Fransa Devleti Anayasası'nın 1. maddesinin ilk cümlesi, Fransa'nın sosyal bir devlet olduğunu açıkça düzenlemektedir. Bu maddeye göre Fransa, bölünmez, demokratik, laik ve sosyal bir Cumhuriyettir. Bu düzenlemenin gereği olarak Fransa, yukarıda aktardığımız sosyal yardımları hak temelli olarak sunmaya çalışmaktadır.

Fransa'da Sosyal Yardımlar

Fransa'da sosyal hakların sadece Fransız vatandaşlarına değil, yukarıda şartlarını belirttiğimiz diğer devletlerin vatandaşlarına da tanındığını belirtmek gerekir. Bu durum Fransa Devleti iç mevzuatı itibarıyla garanti altına alınmıştır.

Fransa, Avrupa Birliği üyesi bir devlet olarak kendi ülkesi üzerinde yaşayan kişilere şartları yerine getirmek kaydıyla sosyal yardımları eşitlik esasına dayalı olarak sunmaktadır. Bu anlamda bahsi geçen yardımlar, devlet tarafından bir lütuf olarak değil, devletin bir yükümlülüğü kapsamında verilmektedir. Böyle bir uygulama klasik anlamda Avrupa Birliği Kurucu Andlaşması'nın 2. maddesinde öngörüldüğü gibi³, Fransa'nın bir takım değerleri özümlediği anlamına gelmektedir. Fransa Devleti, bu değerleri özümsemenin gereği olarak gerçek kişilere sosyal yardımları olanakları ölçüsünde vermeye çalışmaktadır.

257

IJSI 12/1
Haziran
June
2019

---

³ Avrupa Birliği Kurucu Andlaşması'nın 2. maddesi şu şekildedir: *"Birlik, azınlıklara ait olan kişisel haklar dâhil olmak üzere, insan haklarına saygı, hukuk devleti, eşitlik, demokrasi, özgürlük, insan onuruna saygı değerleri üzerine kurulmuştur. Bu değerler, kadınlar ve erkekler arasında eşitlik, adalet, hoşgörü, ayırım gözetmeme ve çoğulculuk yoluyla karakterize edilen bir toplumda üye devletler tarafından paylaşılmaktadır"*.

KAYNAKÇA

Croutte, Patricia; Lautié, Sophie; Hoibian, Sandra (2017). "L'opinion des Français sur les politiques familiales et sociales en 2016. L'enquête barométrique du Crédoc sur les aspirations et les conditions de vie". *Revue des politiques sociales et familiales*, No: 124 , 97-104.

Damon, Julien (2007). "De l'allocation familiale au premier enfant à l'allocation par enfant: la forfaitisation des allocations familiales". *Droit social*, No: 12, 1270-1277.

Darmont, Brigitte; Fougère, Denis; Prieto, Ana (2001). "L'effet de l'allocation unique dégressive sur la reprise d'emploi". *Économie et Statistique*, No: 343, 3, 3-28.

Legendre, François; Lorgnet Jean-Paul; Thibault Florence (2001). "Explorations autour de l'allocation familiale unique". *Recherches et Prévisions*, No: 66, 71-93.

Karpenschif, Michaël (2015). *Droit européen des aides d'État*. Bruxelles: Éditions Bruylant.

Safon, Marie-Odile (2017). *La protection sociale complémentaire en France Aspects historiques et réglementaires Synthèse documentaire*. France: Centre de documentation de l'Irdes.

<https://www.caf.fr/sites/default/files/caf/751/Documents/GUIDE-PRESTA-DOM-2018.pdf> (Erişim Tarihi: 13.01.2019).

<https://droit-finances.commentcamarche.com/contents/1163-age-de-depart-a-la-retraite-en-2019> (Erişim Tarihi: 12.12.2018).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4532> (Erişim Tarihi: 09.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4533> (Erişim Tarihi: 07.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4534> (Erişim Tarihi: 06.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4535> (Erişim Tarihi: 04.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4537> (Erişim Tarihi: 27.12.2018).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4540> (Erişim Tarihi: 25.12.2018).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4541> (Erişim Tarihi: 13.12.2018).

Fransa'da Sosyal Yardımlar

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4543> (Erişim Tarihi: 11.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4544> (Erişim Tarihi: 15.01.2019).

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1110&langId=fr&intPageId=4545> (Erişim Tarihi: 17.01.2019).

https://www.familles-de-france.org/sites/default/files/PF_2017-09_allocationsfamiliales_complementfamilial.pdf (Erişim Tarihi: 22.01.2019).

<https://matheo.uliege.be/bitstream/2268.2/2880/4/TFE-Marine-DALE-derni%C3%A8re%20version..pdf> (Erişim Tarihi: 11.01.2019).

<http://www.secuspm.com/portail/images/pdf/formulairedeces.pdf> (Erişim Tarihi: 04.01.2019).

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F345> (Erişim Tarihi: 19.01.2019).

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F14809> (Erişim Tarihi: 23.01.2019).

<https://www.service-public.fr/particuliers/vosdroits/F32485> (Erişim Tarihi: 14.01.2019).

259

IJSl 12/1
Haziran
June
2019

SUMMARY

In France, the state provides social aids on the grounds that they legally deserve. In other words, social aids are not considered as a blessing by the state. The rights-based provision of social aids granted by official institutions makes individuals holder of right to the state in France. It is obvious that the provision of these aids depends on the rules, and is determined according to the social needs of individuals. To meet these needs, the best interests of individuals are taken into account. The rules of law related to meeting social needs are generally interpreted in favour of individuals.

260
IJSI 12/1
Haziran
June
2019

The diversity of social aids in France stems from the difference in social needs. Providing social aids, the state does not apply a discriminatory policy for people in its country such that as mentioned above, foreigners who fulfil the necessary conditions also benefit from these aids. This point is regulated in the second sentence of Article 1 of Constitution of France stating that France “*shall ensure the equality of all citizens before the law, without distinction of origin, race or religion.*” In fact, it can be said that this sentence is problematic when evaluated in a simple manner since it only refers to the citizens of France. However, in practice, foreign nationals who fulfil the conditions also benefit from social aids.